

شرق

روزنامه

www.sharghdaily.ir

شنبه ۱۷مهر ۱۴۰۰ • ۲ ربیع‌الاول ۱۴۴۳ • ۱۹ اکتبر ۲۰۲۱

سال نوزدهم • شماره ۴۱۱۳ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۱:۵۲ • اذان مغرب ۱۷:۵۵

اذان صبح فردا ۴:۴۲ • طلوع آفتاب ۶:۰۷

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌فردا

نور نوشت

یازدهم مهرماه در تقویم رسمی کشور به عنوان روز ملی روستا و عشایر ثبت شده است. / عکس: پاتتمآ نیکزادچالشتری، آنا

یاد

جشن تولد دختر غایب

به یاد جان‌باختگان پرواز اوکراین

جمشید رحمانی‌فر

نگذشت که من و او و مامان بزرگت توی ماشین بودیم، اطراف پل شهرک آزمایش ترافیک سنگین بود و من پشت فرمان دلم غلغل می‌کرد که کاش ماشین‌ها کنار بروند... ساعت ۹ به بیمارستان تهران رسیدیم، پدربزرگ و عمه‌ها و خاله‌ها هم یکی‌یکی خودشان را به بیمارستان رساندند. خبر آمد که تو به دنیا آمدی، خدا به امین یک خواهر داد و جنس من و مامان هم جور شد. بابابزرگ شادی‌اش را با دادن انعام و شیرینی به کادر بیمارستان نشان می‌داد، پاییز و خزان و برگریزان آمده بود؛ اما برای ما همه چیز بهار بود. هیچ برگی زرد نمی‌شد و از شاخه نمی‌افتاد. پاییز، زرد نبود و سیزده بهترین عدد دنیا بود.

دوست دارم یکی را پیدا کنم و برایش درباره تو درددل کنم و بگویم ببین چه جشن تولدی داریم! برگردم به خاطراتم و بگویم که نسیم زود راه افتاد و زود زبان باز کرد. دوسالو نیشم بود که با بزرگ‌ترها روان حرف می‌زد و یک کوه سؤال داشت. خیلی زود به ورزش علاقه نشان داد. شش سالش بود که در ژیمناستیک کودکان در سطح استان درخشید. بعدها عاشق ریاضی شد و برای حل هر مسئله‌ای دنبال راهی غیر از آنچه معلمانش به او آموخته بودند، می‌گشت. به اندازه جدی، درون‌گرا و صاحب فکر و به اندازه مهربان و شوخ و بی‌حاشیه بود. روابطش با امین خوب بود، همدم و هم‌راز مامان در خانه و خرید بود و رفیق بود، همدم و هم‌راز بزرگت توی ماشین بودیم.

درددل کنم و بگویم ببین چه جشن تولدی داریم! برگردم به خاطراتم و بگویم که نسیم زود راه افتاد و زود زبان باز کرد. دوسالو نیشم بود که با بزرگ‌ترها روان حرف می‌زد و یک کوه سؤال داشت. خیلی زود به ورزش علاقه نشان داد. شش سالش بود که در ژیمناستیک کودکان در سطح استان درخشید. بعدها عاشق ریاضی شد و برای حل هر مسئله‌ای دنبال راهی غیر از آنچه معلمانش به او آموخته بودند، می‌گشت. به اندازه جدی، درون‌گرا و صاحب فکر و به اندازه مهربان و شوخ و بی‌حاشیه بود. روابطش با امین خوب بود، همدم و هم‌راز مامان در خانه و خرید بود و رفیق بود، همدم و هم‌راز بزرگت توی ماشین بودیم.

سه‌شنبه سیزدهم مهر روز تولد تو بود

نسیم عزیز! این روزها کابوسی در بیداری می‌بینم که موشکی به هوایمما بی‌پناه مسافری می‌خورد و بعد تو و دیگر سرنشینان... از خواب می‌پریم تا به خودم بگویم هرچه دیدهام خواب بوده؟ نه... خواب نیستم، خواب ندارم که... بیدارم و این کابوس زنده، روز و شبم را تیره کرده.

امروز رفتم کافی‌شاپی که همیشه پاتوق من و تو و گاهی هم من و تو و مامان بود. گفتم برایت یک جشن تولد غریبانه بگیرم. البته مامان را نیاوردم. گفتم شیون می‌کند و کافه را به هم می‌ریزد. کافه تقریباً شلوغ بود. فقط یک میز چهارنفره و یک میز دونفره خالی بودند. رفتم پشت میز دونفره نشستم و خیره شدم به صندلی روبه‌رویم که جای تو بود. کنارم سه تا دختر دور میز گرد کوچکی نشسته بودند و از خنده غش کرده بودند؛ اما صدایشان را نجیبانه فرو می‌خوردند. از بلندگو صدای آوازی بلند بود. کمی از ترانه را تسوی موبایلم تایپ کردم: «بسه جون هر دومون خسته شدم از این شب/ کم نشو از زندکیم داغون شدم برگرد بیا». کمی گذشت و پسر جوانی که قبلاً او را ندیده بودم و انگار تازه توی کافی‌شاپ مشغول به کار شده با ریش مرتب و موهای بافته و جلیقه و کفش کتانی از پشت پیشخوان سر میزم آمد. درحالی‌که مقوای منو را به سینه‌اش فشرده بود، مژدبانه پرسید: «سلام قربان، چیزی میل دارید یا منتظر کسی هستید؟». خب تازه‌وارد بود و نمی‌دانست که من تو و مشتری همیشگی آنجا هستیم. گفتم: «منتظرم، منتظر نسیم. نوزده ماهه که منتظرم، ولی دیگه داره میاد. فردا تولدشه». پسر جوان با گیجی لیخندی زد و گفت: «در خدمتم». به رسم عادت همیشگی یک قهوه اسپرسو برای خودم و یک لاته برای تو سفارش دادم و گفتم: «تا ششما سفارش رو بیارید، اونم میاد»؛ ولی توی دلم به خودم نهیب زدم: «جمشید دست از این دیوونه‌بازی‌ها بردار! نسیم کجا بود؟ کمی که بگذره و نسیم نیاد، می‌خندن بیتم. میکن عاقله مرد، تنها اومده تو کافی‌شاپ و جولوجلو منتظر و جولوجلو سفارش هم داده؛ اما نسیم فالش گذاشته و نیومده». واقعا نسیم تو قراره دیگه برنگردی؟ بسنه جون هر دومون خسته شدم از این شبا... .

وقتی بچه بودی مثل همه بچه‌ها دوست داشتی برایت تعریف کنیم که روز تولدت چطور گذشته. حالا یک بار دیگر برای خودم و خودت آن روز را مرور می‌کنم. هشت صبح مامان دردت گرفت و چیزی

زیر آسمان جهان

جایزه صلح نوبل ۲۰۲۱ به دو روزنامه‌نگار روس و فیلیپینی رسید

می‌آید، به‌عنوان برندگان جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۲۱ میلادی معرفی شدند. این کمیته به‌عنوان نهاد مسئول اهدای جایزه صلح نوبل، در بیانیه خود درآین‌باره تأکید کرد که جایزه امسال به ارزش مادی ۱۰ میلیون کرون سوئد (نزدیک به یک میلیون و ۱۴۰ هزار دلار) را به دو خبرنگار مذکور اهدا کرده است؛ چراکه آنها برای آزادی بیان در فیلیپین و روسیه شجاعانه مبارزه کرده و درعین‌حال، نماینده همه خبرنگارانی هستند که در

جهان شاهد شرایط دشوار پیش‌روی دموکراسی و آزادی مطبوعات، از چنین ایده‌هایی دفاع می‌کنند. رسا یکی از بنیان‌گذاران و مدیر اجرایی شرکت رسانه‌ای «راپلر» است که پیش از این نزدیک به دو دهه به‌عنوان خبرنگار تحقیقی اصلی شبکه خبری «سی‌ان‌ان» آمریکا در جنوب شرق آسیا کار کرده و در سال گذشته میلادی نیز با استناد به قانون جنجال‌برانگیز مبارزه با جرائم سایبری در فیلیپین، به اتهام افترای سایبری محکوم شد.

هفته‌نوشته

تأثیر بحران‌های اقتصادی

بر آفرینش‌های هنری

الهام فخاری

زادروز هنرمند بنام و مانایاد سهراب سپهری در مهرماه است. این روزها نوشته‌ها، سروده‌ها، نقاشی‌ها و تکه‌نماهای او در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ای باهم‌رسانی شده است. در همین روزها خبر درگذشت هنرمندان پرآوازه و سالمند دیگری هم پخش شد. نسلی از هنرمندان را از دست داده‌ایم که جایگزین یا همانندی در میان نسل‌های پس از خود ندارند. یادکرد از هنرمندان کارکردی ویژه برای ارزیابی شرایط پدیدآیی آنها می‌تواند داشته باشد. در میانه این یادکردها باید به وضعیت هنر در جامعه امروز و سپهرهای که مردم ازجمله هنرمندان ناگزیر به زیستن در آن و دست به کار آفرینش‌های هنری هستند، پرداخت. چگونه شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بر کُنش آفرینش‌گری هنری اثرگذار است؟ آیا بالندگی (رشد) و پرورش آفرینندگی می‌تواند بدون اثرپذیری از شرایط کلی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی باشد؟ بر پایه نظریه سیستم‌های بالندگی برونفن برن بالندگی ما بر پایه توانش‌های سرشتی و در بافت لایه‌های تودرتوی خویشاوندی، گروهی و اجتماعی پیش می‌رود. در لایه‌ای کلان‌تر روند بالندگی از عامل‌های تاریخی، نظام‌های سیاسی، اقتصاد و شرایط اجتماعی اثر می‌پذیرد. چپستی داشته و نداشته‌های سرشتی ما بر پایه چگونگی بود و نبودهای پیرامون‌مان پدیدار می‌شود. ازاین‌رو باید گفت برآمدن چهره‌های برجسته فرهنگی و هنری هم اثرگرفته از چگونگی بافت اجتماعی و نظام اقتصادی بوده است. چالش‌ها و فشارهای اقتصادی و سیاسی نه‌تنها روند کلی بالندگی فرد را دستخوش دگرگونی می‌کند؛ بلکه می‌تواند او را از فرصت و تجربه‌های رهایی، اندیشیدن و آفریدن بازدارد. جامعه‌ای که برای فراهم‌سازی بایسته‌های زیستن، پایین‌ترین لایه نیازهای

زیر آسمان ایران

بیانیه انجمن دوستداران تهران به مناسبت ۱۴ مهر، روز تهران

در تکاپوی سرنوشت امیدوارانه‌تری برای تهران

جمله مشخصات شهرهای مدرن به حساب می‌آید. از جایگاه ارجمند و مهمی برخوردار است. تهران فراتر از یک ساختار و کالبد شهری، دارای روح، ماهیت، کیفیت، هویت و حیات مدنی است. به عنوان پایتخت و مرکز سیاسی، فرهنگی و اقتصادی کشور، میزان نمایندگان دولت‌ها، سازمان‌ها و همچنین میهمانان داخلی و خارجی بسیار از ملل و اقوام گوناگون است. از این روی تهران دارای کارکردهای مختلف و متعدد تاریخی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

در طول ۲۰۰ سال اخیر بوده و در خود خاطرات تلخ و شیرین بسیاری را جای داده است. اکنون در دوره بهار شهرنشینی هستیم. در حالی که هنوز فرهنگ، اخلاق و منش شهرنشینی آن‌گونه که باید، بر شهرها حاکم نیست.

سبب ضرورت‌های تاریخی، فرهنگی و نیاز نسل نو به کمک تجربه‌های بالارزش نسل پیشین به وجود آمده است، تلاش دارد تا واپسین زمان ممکن، شهروندان تهرانی را به زندگی بهتر امیدوار کرده و وفارق ملی، مشارکت اجتماعی، گردشگری جدید و فرهنگی، مبادلات فرهنگی و هنری، جایگاه و نقش مدیریت شهری در توسعه فرهنگی و اجتماعی پایتخت، رونق اقتصاد شهری، شفافیت عملکرد مدیریت شهری و افزایش دسترسی مردم به خدمات اجتماعی، شهری، زیست‌محیطی و رفاهی، امیدواریم با همت و تلاش همگان، تهران در سال جدید و قرن جدید به چنین جایگاه ارجمندی برسد.

چهره هفته

امیرعبداللهیان با این موضع‌گیری «چهره هفته شرق» شد

قطع پخش سریال‌های کره‌ای در صورت عدم پرداخت بدهی ایران

سریال کره‌ای می‌بینند و از ما می‌پرسند کره‌ای‌های مهربان در این سریال‌ها همان کسانی هستند که پول‌های ما را نمی‌دهند؟ به وزیر خارجه این کشور گفتیم مثلاً ممکن است صداسویمیای ایران نیز بگوید که دیگر سریال‌های کره را پخش نمی‌کنیم! او با این اظهارنظر و با رأی کاربران شبکه‌های اجتماعی «چهره هفته شرق» شد. رقیب او سردار نقدی بود که اظهارنظرهای تاریخی‌ای در این هفته داشت. امیرعبداللهیان ۵۱ درصد و سردار نقدی ۴۹ درصد آرا را به خود اختصاص دادند. نظرسنجی «شرق» هر هفته پنجشنبه در اینستاگرام «شرق» برگزار می‌شد و چهره برتر در یک رأی‌گیری ۲۴ساعته از سوی کاربران «شرق» انتخاب می‌شود.

حق‌بان

اقدامی در حمایت از

نام و نشان‌های ملی

ابراهیم ایوبی وکیل دادگستری

● حمایت از نام‌ها و نشان‌های ملی روشی است که کشورها برای حفظ میراث مادی و معنوی خود از آن بهره می‌گیرند. در زمینه اقتصادی به‌ویژه تجارت نیز ایجاد «نمانام» یا «پرند» شیوه رایجی برای شناساندن و جلب اعتماد مشتری است. چندی پیش رئیس‌جمهور در مقام رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوبه‌ای با عنوان «سیاست‌ها و اقدامات اساسی حمایت از ترویج نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی» را ابلاغ کرد. هرچند تاریخ ابلاغ شهریور ماه ۱۴۰۰ اعلام شده؛ اما در ابتدای متن آمده که تاریخ تصویب چهارم آذرماه ۱۳۹۳ بوده که مشخص نیست دلیل این همه تأخیر در ابلاغ چه بوده است. در مقدمه می‌خوانیم: «نام‌ها و نشانه‌ها به لحاظ تأثیرگذاری در فرهنگ‌سازی، هویت‌بخشی، رشد و تکوین شخصیت و ایفای نقش‌های تربیتی و احترام به آداب و رسوم، ارزش‌ها و باورهای دینی و اجتماعی و فرهنگ بومی از جایگاه ویژه و مهمی برخوردارند. با عنایت به اهمیت موضوع، به‌کارگیری نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی در تبلیغات، طراحی و بسته‌بندی کالاها، تولید محصولات فرهنگی (مانند نوشت‌افزار، اسباب‌بازی، بازی‌های رایانه‌ای و...) و ثبت علائم تجاری و دیگر زمینه‌های مرتبط از ضرورت بالایی برخوردار است. براساس این «سیاست‌ها و اقدامات اساسی حمایت از ترویج نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی» در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور به تصویب رسید». متن دارای پنج ماده و در چهار محور اهداف، سیاست‌ها، اقدامات اساسی و اجرا و نظارت است.

سیاست‌ها در هفت بخش تدوین یافته که یکی از بندها تکراری است. در ادامه شش بند دیگر را بررسی می‌کنیم:

نخست، تبیین و ترویج و صیانت از مفاهیم فرهنگی و تمدنی، فرهنگ، هنر و هویت اسلامی، ایرانی و انقلابی، اخلاق اسلامی و ویژگی‌های فطری و زیباشناختی: در بند یک به بیان اهداف پرداخته شده که به نوعی تکرار همان مقدمه است؛

دوم، حفظ قوت و اصالت خط و زبان فارسی به‌عنوان رکن هویت ملی؛ مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۴ آذر ۱۳۷۵ ماده‌واحدهای با عنوان قانون «ممنوعیت به‌کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه» را به تصویب رساند. براساس این قانون در راستای حفظ زبان فارسی به‌عنوان یکی از ارکان هویت ملی، به‌کاربردن اصطلاحات بیگانه در گزارش‌ها، مکاتبات، سخنرانی‌ها و مصاحبه‌ها برای قوای سه‌گانه، شرکت‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها و نهادهای دولتی ممنوع شده است. همچنین استفاده از این واژه‌ها برای همه تولیدات بخش‌های دولتی و خصوصی که در داخل کشور عرضه می‌شود، منع شده است؛

سوم، حمایت از حقوق مادی و معنوی کانون‌ها و تشککل‌های صنفی، ایده‌پردازان، طراحان و تولیدکنندگان محصولات دارای نام‌ها و نشانه‌های اسلامی- ایرانی و توزیع‌کنندگان و مصرف‌کنندگان آن؛

چهارم، ممانعت از ترویج فرهنگ غرب، نام‌ها و نشانه‌های مغایر و معارض، خشونت، محرک‌های جنسی، یاس و ناامیدی، مواد مخدر و هرچه در جهت تضعیف فرهنگ و اخلاق اسلامی است؛ نکته جالب خلاصه‌کردن موضوع ترویج فرهنگ بیگانه به «فرهنگ غرب» است. درحالی‌که بسیاری از این مفاهیم مرز ندارد و چه بسا در فرهنگ جوامع شرقی بیشتر رواج داشته باشد که نمونه آن فرهنگ «هراگری» یا خودکشی است که در آیین سامورایی و فرهنگ زاین ریشه دارد؛

پنج، ممانعت از نقض ارزش‌ها، احکام و آموزه‌های اسلامی، اهانت به دین مبین اسلام و مذاهب اسلامی و ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ترویج آیین‌ها و فرقه‌های غیرقانونی و خرافی و گروه‌های مبتذل؛ این مطالب ارتباط مستقیمی به موضوع نام و نشان ایرانی- اسلامی ندارد و جلوگیری از اهانت به ادیان در قانون مجازات اسلامی جرم‌انگاری شده است، برای مثال در ماده ۵۱۳ «قانون مجازات اسلامی» (بخش تعزیرات) برای اهانت به مقدسات اسلامی و انبیای الهی مجازات حبس از یک تا پنج سال در نظر گرفته شده است؛

ششم، هماهنگی و هم‌افزایی میان دستگاه‌های مسئول و مرتبط با حوزه نام‌ها و نشانه‌ها؛ شاید این مهم‌ترین فراز از سیاست‌های این مقرره باشد، به نظر می‌رسد با وجود قانون «ممنوعیت به‌کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه»، قانون «ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» (۱۳۸۶)، قانون «حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان» (۱۳۴۸) و کوهی از مضوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی (صرف‌نظر از ابهام در جایگاه حقوقی این نهاد در نظام اداری کشور) کمبود چندانی در قوانین و مقررات نباشد. مهم اجرا و نظارت است که حتی در بین نهادهای دولتی و عمومی نیز اهتمام چندانی به آن نشده است. درحالی‌که برآورد شده نمانام یا برند «کوکاکولا» ده‌ها میلیارد دلار ارزش دارد. تصویر قله دماوند که نماد تاریخی و هویتی ایران به شمار می‌رود، با طراحی زیبای استاد مرتضی ممیز از پشت اسکناس‌های هزار تومانی حذف شده است.